

MINDRE MEDDELELSER

Et par Knarænder (*Anas strepera* L.) i Frederiksberg Have.

Da jeg tidligt på formiddagen den 14. april 1949 spadserede i Frederiksberg Have, opdagede jeg, at der mellem de mange Gråænder svømmede et par Knarænder. De holdt til i kanalen ud for Andebakkestien og færdedes ganske husvant mellem Gråænderne. Ganske vist holdt de sig den meste tid så langt fjernet fra spadserestien som muligt, svømmendeovre ved øen, hvor de af og til krøb op; men de følte sig åbenbart ikke generet af, at vi var et par stykker, der stod og så på dem.

Deres adfærd kunne tyde på, at de følte sig tiltrukket af øen, hvor så mange andre fugle — Gråænder og Rørhøns — færdedes, så jeg var meget spændt på, om de skulle blive i haven og måske tænke på at yngle på øen. Men de sås overhovedet kun den ene gang, skønt jeg var derude igen om eftermiddagen og i den følgende tid søgte efter dem hver dag. Den stærke færdsel igennem haven senere på dagen, har åbenbart gjort dem betænkelige, så de har valgt at flyve bort igen.

C. A. RASMUSSEN.

Mursejlere (*Apus apus*) "fanger" staniolstrimler.

Under luftalarm ²⁰/₆ 1944 kl. 8,15—11,25 blev der udkastet staniolstrimler, som enkeltvis dalede ned over Slesvig by. Vi var da flere, der så, hvorledes Mursejlerne "torpederede" strimmerne. Den første strimmel gik straks i to dele, hvorefter Mursejleren "torpederede" den ene halvdel, som også gik itu. Dette gentog sig i flere tilfælde. I to tilfælde så vi Mursejlere flyve til rederne med hele staniolstrimlen. Strimlerne var af den sædvanligt benyttede type, 30 cm lange og 5 mm brede, på den ene side blankt sølvskinnende, på den anden side papirgrå.

JØRGEN JØRGENSEN.

Dværghejre (*Ixobrychus m. minutus* (L.)) ved Haraldsted.

Den 5. aug. 1949 modtog jeg til udstopning en Dværghejre (*Ixobrychus minutus*) ung ♀. Den var fundet i forkom-

men og udsultet tilstand og med brækket overarm, rimeligvis som følge af påflyvning. Drengen, som fandt den — midt imellem Haraldsted og Gerlev sø —, bragte den til Haraldsted skole, hvorfra jeg fik den.

Da fuglen vistnok ikke tidligere er blevet påvist ynglende her i landet, mener jeg, at der nu foreligger et bevis for at den er udklækket i en af nævnte søer, da fuglen var en ung ♀ endnu med dunspidserinakkefjerene.¹⁾

A. VALENTINER.

Dvärghejre (*Ixobrychus minutus*), Haraldsted 5. 8. 1949, ung hun.

To *Locustella*-arter bemærket i Tinglev mose.

Efter at Græshoppesangeren (*Locustella n. naevia* (Bodd.)) var påtruffet i Tinglev mose d. 15. 6. 1947 (jfr. D. O. F. T. 42, 1948, p. 32), hørte læge IB WENG og undertegnede atter arten her i 1948. Den 18. maj sang der således 2 ♂♂ om aftenen, og ved solopgang d. 23. maj hørtes de samme 2 + en ny ♂. Denne sidstnævnte havdes under observation og viste sig herunder mindst en gang sammen med en anden Græshoppesanger, formentlig ♀, som den gled ned i græsset til med udstrakte, sitrende vinger og alle tegn på ekstase; den formentlige ♀ fløj derpå op og forsvandt af syne. I 1949 besøgte jeg Tinglev mose sammen med VAGN LIENGÅRD d. 29. maj før solopgang. I den sydvestlige del af mosen hørte vi på et mindre

1) Såsnart hejreunger er flyvefærdige, foretager de store omstrefninger og kan komme langt bort fra ynglepladsen. Dette gælder alle hejrearter. Det pågældende fund af Dvärghejre er således ikke noget bevis for ynglen her i landet.

(Red.)

område 4, måske 5, syngede ♂♂. En af disse, der havdes under observation, sås flere gange på jorden sammen med en anden Græshoppesanger, sandsynligvis ♀; en gang gik den også i ekstase, som ovenfor berørt, ved synet af denne. På jorden løb fuglene meget behændigt og skjult rundt mellem vegetationen og var meget vanskelige at følge nærmere.

Græshoppesangerens sang lyder som et vedholdende og skarpt sitrende "terrrr---" med hård e-vokal. Fra en rørsump med ret dyb vandstand og spredte vidiebuske lød imidlertid med mellemrum en fuglerøst, tydeligt af locustella-karakter, men klart afvigende fra Græshoppesangerens stemme, som vi samtidig hørte i nærheden. Før det første sang fuglen ikke med e-, men med ø-vokallyd, og dernæst lød sangen mere blødt rullende — et legato kan man passende sige i modsætning til Græshoppesangerens staccato. Påfaldende var det også, at fuglen ikke sang så længe ad gangen som Græshoppesangeren, og pauserne ind imellem var ligeledes større end hos denne. Ved at vade ud i rørene kom vi ret nær ind på fuglen, selv om dette var forbundet med besvær. Den opholdt sig for det meste skjult mellem rørene; men af og til, særlig når den sang, var den synlig i den øverste del af disse. Fuglen var umiskendeligt større end Græshoppesangeren, og oversiden, der var uplettet, virkede mørkere og var også af betydelig varmere, mere rødligbrun farve end hos denne. Størrelsen og oversidens varme, brune farve gav iøvrigt hele fuglen et natteergaleagtigt udseende. — Heroverfor skal anføres, at Græshoppesangeren nærmest blot er på løvsangerstørrelse, og den plettede overside er mere mat olivenbrun farvet. — Af den lyse underside faldt navnlig den hvidlige strube i øjnene; denne syntes på brystet afgrænset af en svag, udflydende tegning. Benene var ikke røde som hos Græshoppesangeren, men brunlige. Fuglen var meget stedbunden og vedblev at synge til kl. 8; da dette også var tilfældet med Græshoppesangeren i nærheden, skyldes dette sikkert, at vejret var overskyet. Den 7. juni besøgte jeg atter stedet sammen med B. PALM, men fuglen var da ikke længere at træffe her. Man kan vist godt gå ud fra, at der i det foreliggende tilfælde var tale om en enlig, uparret ♂. I en undersøgelse over "Grönsångarens (*Phylloscopus sibilatrix* (Bechst.)) vårflytning över Danmark och Skandina-

vien" (Vår Fågelvärld. **6**, 1947, p. 1) er G. SVÄRDSON kommet til det resultat, at det er pardannelsen, der definitivt afslutter trækket for den enkelte fugl. Uparrede ♂♂ skal således have en forlænget trækperiode, forbigående afbrudt ved at fuglene slår sig ned på et revier for efter nogen tid atter at opsøge et nyt. At dette forhold også gælder andre arter, turde vel ligge lige for. Efter beskrivelsen ovenfor må fuglen fra Tinglev mose tydeligvis kunne henføres til arten *Locustella l. luscinioides* (Savi). På dansk er denne omtalt under navnet Savisanger med henblik på eventuel forekomst her i landet (POULSEN, D. O. F. T. **38**, 1944, p. 258); der er i samme forbindelse henvist til, at arten ruger os så nær som i Pommern, Meklenborg og Holland. 1938 beretter øjenvidner at have set den ved Warnemünde (HEMMINGSSEN, D. O. F. T. **43**, 1949, p. 170). Savisangeren synes iøvrigt at være en fugl, der er i færd med at brede sig; i Holland er den således først dukket op i nyere tid. Tiden skal vise, om den vil vinde fodfæste her i landet.

Om Græshoppesangerens forekomst i Sønderjylland kan yderligere oplyses, at R. HAUGÅRD, Sønderborg, i 1948 hørte en fugl synge om natten d. 13. juni i Varnæs Vigsmose. I 1949 hørte samme 2 syngende fugle smst. om natten d. 5. juni. For de to lokaliteter, Tinglev mose og Varnæs Vigsmose, viste året 1949 altså tilsyneladende en lille stigning i antallet af rapporterede Græshoppesangere overfor året forud. Hvorvidt dette nu må tages som udtryk for udviklingen som helhed skal imidlertid overlades til senere bedømmelse.

Som bekendt er der endnu ikke leveret bevis for Græshoppesangerens ynglen her i landet. Der kan dog imidlertid vist næppe være tvivl om, at arten yngler i alt fald i Tinglev mose. Denne opfattelse delte også B. PALM, der tidligt om morgenen d. 7. juni i længere tid havde haft et andet par under observation i mosen end det af LIENGÅRD og mig iagttagne. PALM anslog iøvrigt antallet af syngende ♂♂, som han havde hørt her i løbet af aftenen d. 6. og morgenen d. 7. juni, til ialt 5.

OLAF BEHREND'S.

Ornithologiske iagttagelser på Færøerne.

Ovenpå en stalddør på Landbrugets Forsøgsstation på Sand har i sommer (1949) et par Landsvaler (*Hirundo rustica*)

bygget rede og kom ud med 6 unger. Da forsøgsleder DALBERG opdagede redebygningen lod han straks stalddøren sømme fast, så at svaleparret kunne få fred. Oven på en anden dør ved samme indgang var der et andet svalepar, der begyndte redebygning, men dette blev opgivet, før reden var færdig. Den 8. august 1949 besøgte jeg forsøgsstationen og beså reden, men netop samme morgen var den bleven forladt. Da jeg et par timer senere gik ad en vej, der langs stranden fører til bygden, ca. 3 kilometer fra forsøgsstationen, så jeg imidlertid de 6 svaleunger; de sad på vejen og blev fodrede af forældrene, der kredsede omkring dem. Forsøgsleder DALBERG meddelte mig, at de om aftenen kom tilbage til reden, og i de følgende dage blev set af og til. Et svalepar skal engang tidligere have bygget rede på Færøerne, nemlig på Store Dimon.¹⁾

På en meget lavvandet indsø ved Sand, Grotisvatni, holdt i juni måned 2 Sangsvaner (*Cygnus cygnus*) længe til. I de tidlige morgentimer kunne man se dem ligge og æde af grøden, og de var da altid omgivet af Pibeænder (*Anas penelope*), der gjorde sig tilgode med affaldet. Også mange Spidsænder (*Anas acuta*) sås dengang på denne indsø, men såvel svaner som ænder forsvandt senere.

På en højtliggende slette mellem Sand og Skopen så jeg i august mange Viber (*Vanellus vanellus*), de fleste holdt sig i flokke på 10—20 stk., men enkelte enlige pars opførsel kunne tyde på, at de havde unger. Nogen unge lykkedes det mig dog ikke at finde.

Et karakteristisk træk hos den tretåede Måge, Riden (*Rissa tridactyla*) er som bekendt, at den ikke kan undvære badning i ferskvand, og ved de færøiske indsøer, hvor den bader (det er af en eller anden grund ikke alle, der besøges af Riderne) går der en ustandselig strøm af disse måger til og fra. Det må være i titusindvis af Rider, der hver dag besøger de af dem yndede indvande. Et andet karakteristisk træk er, at medens Riden ellers aldrig ses sidde i Haugen, så samler den sig der i vældige flokke før borttrækket om efteråret. Ved de indsøer, hvor den bader, kan man se flader på ca. 500—2000 kvadratmeter, der er kridhvide af måger, der sidder side om side — et ejendommeligt syn mod Haugens øvrige brune og grønne.

¹⁾ Der kendes enkelte andre redefund. (Red.)

Og medens Riderne, der bader, er i ustandselig aktivitet med megen skrigen og skræppen, forholder Riderne i Haugen sig fuldkommen tavse, og der skelnes ikke en bevægelse i den kompakte masse, der kan sidde sådan i timevis. Når de er trukket bort igen, er jorden dækket ikke blot med ekskrementer men også med en sådan mængde af fjer, at man må gå ud fra, at fuglene selv har plukket dem af sig.

HERLUF B. THOMSEN.

Nogle ornithologiske iagttagelser fra Fanø.

Langs nordstranden på Fanø yngler der en del Strand-skader (*Haematopus ostralegus*), og jeg har også der funden adskillige reder med 4 æg i kuldet, foruden enkelte med 3 æg. Endvidere yngler årligt en lille koloni af Dværgterner (*Sterna albifrons*) på ca. 20 par spredt over et temmelig stort areal. Den 26. 6. 1949 fandt jeg således flere reder med 2 eller 3 æg samt en rede med 2 nyklækkede unger og et æg. Medens jeg stod og så på det, revnede også dette æg, og den lillebitte unge trillede ud af skallen og rullede et par gange rundt, inden den fandt balancen i den store verden. Da jeg 3 dage senere besøgte lokaliteten, var ungerne borte og samtlige reder totalt ødelagte af løsgående kreaturer.

Under en ituslået, ilanddreven båd fandt jeg ligeledes den 26. 6. 1949 en rede med 4 æg af Præstekrave (*Charadrius hiaticula*). Reden var anbragt så langt inde under båden, at den var fuldstændig beskyttet mod vejr og vind.

Samme dag så jeg også på nordspidsen af Fanø 2 eksemplarer af Klyde (*Recurvirostra avosetta*). De var en del urolige, men rede eller unger fandtes ikke. Fuglene fløj skrigende rundt omkring uden dog at opføre den sædvanlige forestilling med slæbende vinger, "brækkede" ben og flagren i græsset. Så vidt jeg ved, er Klyden ikke tidligere omtalt fra Fanø. Storspoven (*Numenius arquata*) yngler årligt på Fanø, men sikkert kun et enkelt par. I året 1947 fandtes redens med 4 æg på hederne på østsiden af øen, på den del der kaldes Halen. I 1948 ynglede der et par i nærheden af Rindby, og i 1949 et i nærheden af Sønderho. De to sidste år blev ingen reder funden, men fuglenes opførsel viste, at det var ynglefugle.

Om efteråret og navnlig tidlig om foråret efter vinterstor-

mene findes både på vest- og navnlig på nordkysten en del ilanddrevne fuglelig. Jeg har således funden Sortand, Fløjlsand, Havlit, Sølvmåge, Stormmåge, Fjordterne, Splitterne og Storspove samt sidst men ikke mindst det tidligere i tidsskriftet omtalte eksemplar af Hvidnæbet Islom (D.O.F.T. 41, 1947, p. 225).

S. R. RASMUSSEN.

Nyt fra Sydsjælland i 1949.

Sidst i maj måned havde jeg den usædvanlige oplevelse at lette et par Mandarinænder (*Aix galericulata*) fra en lille vegetationsløs skovsø i Skovvængeskoven (Ornebjerg Kohave), der ligger 3-4 km nord for Vordingborg. Nogle dage senere traf jeg ænderne i en vandrig lavning i en askebevoksning ca. 200 m fra skovsøen. Siden da har jeg ikke truffet dem, hverken i skoven eller i de omkringliggende store moser (Ørslev mose), og heller ikke under andejagten her i efteråret har jeg set dem. Uden tvivl drejer det sig om fugle undsluppet fra fangenskab, idet jeg har erfaret, at sådanne i år har ynglet ved kysten omkring Vordingborg.

Pirolen (*Oriolus oriolus* (L.)), hvis forekomst i ovennævnte skov jeg tidligere har meddelt, synes at have forøget sit antal fra eet til 3-4 ynglende par, så vidt jeg har kunnet bedømme efter antallet af hørte og sete fugle.

Af Tårnfalk (*Falco tinnunculus* L.) blev der i maj fundet et æg på jorden ved siden af en bæk ud for samme skov, hvor et falkepar holdt til. Kort tid efter opdagede jeg at falkeene havde overtaget en kragerede ca. 250 m fra, hvor ægget blev fundet, og kun 3-4 dage efter at krageæggene af hensyn til vildtplejen var blevet fjernet.

Knopsvane (*Cygnus olor* (Gm.)) har atter i år ynglet i den under Iselingen hørende lergrav. Første yngleforekomst var som tidligere meddelt i 1946.

Det største træk af Ringdue (*Columba palumbus* L.) og Huldue (*Columba oenas* L.) som jeg nogensinde har iagttaget er i oktober gået over Sydsjælland i retningen nord—syd. Særlig en skov hørende under Snertingegården, der ligger ca. 7 km nord for Vordingborg, blev benyttet som rastplads. Også de under Rosenfeldt (ca. 1 km vest for Vordingborg) hørende skove har været opholdssted for uhyre dueflokke.

Krikand (*Anas crecca* L.) iagttog jeg endnu i december i ret store mængder på andetrækket i moserne nord for Vordingborg. Fuldt udfarvet andrik skudt den 26. 12.

O. OLAFSSON.

Pirol (*Oriolus oriolus* (L.)) og Natravn (*Caprimulgus europaeus* L.) ved Frederiksdal.

Den 8. 6. 1949 så jeg i Frederiksdal skov en Natravn (*Caprimulgus europaeus*). Den fløj op fra en kvasbunke ca. 2 m fra mig. Der fandtes ingen rede.

Den 25. 6. 1949 kl. 5 morgen, så jeg sammen med hr. CARL WEISMANN to Piroler (*Oriolus oriolus*), sandsynligvis et par; disse blev også iagttaget i Frederiksdals skov.

Per BERGENHOLZ.

Suler (*Morus bassanus* (L.)) ved Jyllands vestkyst.

På en jagttur den 9. 10. 1949 langs Henne å (den å, der leder vandet fra den udtørrede Fiilsøs sidste tilløb ud i Vesterhavet nord for Kærgård plantage) så konservator HARRY MADSEN og jeg et i danske farvande sjældent syn.

Ud for åens udløb opholdt sig i luften en flok på henved 125-150 Suler (*Morus bassanus*). De styrtdykkede ustandseligt så tæt ved land, at mange af dem dykkede ned indenfor den yderste revle. Det har utvivlsomt været en stime sild, makrel, brislinger eller andre fisk, som de havde travlt med at jage. Nedslagene kom højt oppe fra, og sprøjtet var så højt, at vi i begyndelsen troede, det var hvaler, der blæste. Indtil 3 Suler kunne samtidig være under vand. Vi iagttog dem en halv times tid, hvorefter vor opmærksomhed blev henvendt på en flok småfugle, der kom flyvende langs stranden og gav sig til at drikke af åen. Det viste sig morsomt nok at være Bjerglærker (*Eremophila alpestris flava*).

Sulen er jo i de senere år blevet en meget almindelig fugl i de indre danske farvande, i Nordsøen har den jo altid hørt til, men så stor en flok som den, vi så ved Henne å's udløb, har hverken konservatoren eller jeg tidligere set.

Da jeg den 23., 24. og 25. oktober 1948 opholdt mig på Læsø og drev havjagt i farvandene deromkring, var den fugl, der var mest almindelig efter Riden (*Rissa tridactyla*), der

som bekendt er karakterfugl i det nordlige Kattegat, Sulen. Det var først i de sidste tre år, den var blevet så almindelig deroppe, og morsomt nok kalder medlemmer af besætningen på rutebåden Frederikshavn-Læsø den, ikke ueffent, bass-rock måge.

Grunden til, at Sulen er blevet så almindelig i Kattegat, er vanskelig at sige, naturligvis spiller det en rolle, at fuglen er totalfredet, men på den anden side er den jo ikke noget jagtobjekt. Om dens tilstedeværelse kan sættes i forbindelse med mildningen af klimaet, er vistnok tvivlsomt.¹⁾

BØJE BENZON.

Fugle åbner mælkeflasker.

I de senere år er det blevet et ikke ualmindeligt fænomen, at fugle, især Musvit (*Parus major*) og andre mejser, åbner mælkeflaskerne, som står henstillet ved køkkendørene i villaforstæderne, idet fuglene fjerner paplåget, som dækker flaskens åbning for således at gøre sig til gode med indholdet. Kraftigere fugle som Stor Flagspætte (*Dendrocopos major*) kan endog med næbet udstanse tynde aluminiumskapsler på flaskerne (jf. B. BENZON, D. O. F. T. 37, 1933, p. 184). Også i England er en række småfugle i de senere år begyndt at stjæle mælkeflaskernes indhold på ovennævnte måde, og engelske ornithologer har fornylig foretaget en statistik over denne uvane. Gennem besvarelser på udsendte spørgeskemaer har det vist sig, at fænomenet først dukkede op i 1921 og gradvis er blevet almindeligere. Som eksempel på, hvorledes en tillært vane kan sprede sig, er dette meget interessant. Lærer det ene individ af det andet? Opdager fuglene finessen uafhængigt af hinanden i de forskellige bestande? Resultatet af de engelske undersøgelser er offentliggjort af J. FISHER & R. A. HINDE under titlen "The Opening of Milk Bottles by Birds" i *British Birds*, 42, 1949, p. 347—357, forsynet med udmærkede fotos af fænomenet. De engelske ornithologer vil gerne videreføre undersøgelsen til andre lande, idet forholdene naturligvis er forskellige fra sted til sted. I Holland lader det til, at denne vane

1) Sulen er i de senere år tiltaget stærkt i tal på ynglepladserne og har samtidig bredt sig både mod Nordøst (Norge) og Sydvest (Kanaløerne), en udvikling som i almindelighed sættes i forbindelse med fredning på ynglepladserne, men muligvis også står i forbindelse med klimaændringen (se referat af de engelske undersøgelser i D. O. F. T. 41, 1947, p. 84).

(Red.)

er ukendt, mens den i Danmark sikkert er fuldt så almindelig som i England. Enhver interesseret bedes støtte denne på mange måder vigtige undersøgelse ved at besvare følgende spørgeskema:

1. Lokalitet (by, landsby, stedets navn), hvor flaskerne er åbnet.
2. Hvilke fuglearter drejer det sig om.
3. Hvilket år blev uvanen først iagttaget.
4. Hvilket år var iagttageren første gang i stand til at iagttage uvanen (d. v. s. da brugen af mælkeflasker blev indført på stedet eller da iagttageren flyttede til stedet).
5. Hvilken type af flaskelukke (papdæksel, metalkapsel, osv.) er blevet åbnet.
6. Hvilken metode anvendte fuglene for at åbne flaskerne.
7. Eventuelle andre bemærkninger.
8. Iagttagerens navn og adresse.

Besvareelserne, der udmærket kan skrives på dansk, bedes sendt til R. A. HINDE, Edward Grey Institute, 91 Banbury Road, Oxford, England. (Red.)

ANMELDELSER

C. J. TILLISCH: Falkejagten og dens historie. (164 pp., 65 tekstfig.). — P. HAASE OG SØN, København 1949. Pris: 20 kr.

Ved gennemgang af det foreliggende arbejde, hvori gives en indgående skildring af falkejagten og dens historie, hæfter man sig først og fremmest ved det store arbejde, som forfatteren har præsteret ved sine omfattende og grundige kildestudier og dernæst ved den klare og læseværdige fremstilling af emnet, som er blevet resultatet af hans flittige gransken. I en række kapitler gives, foruden en fremstilling af falkejagtens historie, indgående besked om hvilke rovfuglearter, der har været anvendt til denne jagt, hvorledes disse arter er blevet indfanget, tæmnet og trænet, hvorledes jagten med dem har foregået og hvilke sygdomme de har været plaget af. Desuden omtales i et kapitel falkejagten specielt i Danmark og fangsten af de i fortiden højt skattede falke fra Skandinavien og Island, og i et andet berettes om falkejagten i nutiden, medens bogen afsluttes med en engelsk oversættelse af de forhold, som vedrører Danmark, Norge, Sverige og Island efterfulgt af en tabel, som gengiver falkonersprogets forskellige udtryk på dansk, engelsk, fransk og tysk. Mange og instruktive illustrationer støtter hele fremstillingen.

En enkelt unøjagtighed skal påtales og en slem sprogløshed skal anholdes: På pag. 15 skriver forf., at "den grønlandske jagtfalk er dobbelt